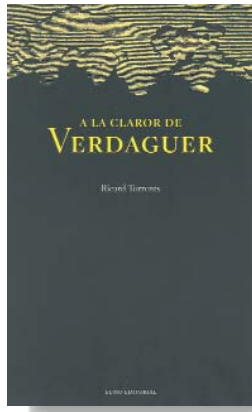

A la claror de Verdaguer

Ricard Torrents,
A la claror de Verdaguer,
Eumo Editorial,
Vic 2004.

En aquest llibre, *A la claror de Verdaguer*, Ricard Torrents (conegut verdaguerista, president de la Societat Verdaguer i director de la Càtedra Verdaguer d'Estudis Literaris de la Universitat de Vic) hi ha recopilat diversos treballs fins ara dispersos, més algun d'inèdit. Ve a ser com una garba que ha espigolat a partir de conferències, articles i discursos, elaborats d'uns anys ençà; una segona part dels *Estudis i aproximacions*, publicats en 1995 i mereixedors del Premi Crítica Serra d'Or, per això *A la claror de Verdaguer* duu com a subtítol *Nous estudis i aproximacions*.

El llibre, amb una portada adient, en què el títol lluminós trenca un fons negre, compta amb una sàvia presentació de Joan Triadú. Aquest, per a qui Verdaguer «ens afaïçona i ens simbolitza», posant èmfasi en el títol del llibre, afirma que Torrents «... assalta i fa a miques conviccions ben encastellades sobre Verdaguer. Ja ho fa present per endavant en el pròleg i fins i tot en el títol de l'obra, on oposa la claror de Verdaguer a la seva imatge fosca, negra com la sotana i trista com el sofriment que l'afectà, envoltada de tenebres». I és que les aportacions de Ricard Torrents a l'estudi de l'obra de Verdaguer són, una vegada més, d'una vàlua literària de primer ordre, cosa que fa que els seus lectors, deixebles i amics, afegim *in mente* el seu nom a la llista de «Set verdagueristes o el segle XX versus Verdaguer», que ell mateix ha confegit en tractar de Verdaguer i el verdaguerisme.

A la claror de Verdaguer: Nous estudis i aproximacions s'estructura en una introducció, en què l'autor emmarca el poeta en el segle romàntic i valora la seva presència simbòlica, i en cinc apartats: I) Anys d'aprenentatge, on Torrents ens introdueix en l'entorn social de l'estudiant de Can Tona i en divulga dos textos, poc coneguts, per no dir inèdits. II) Els grans poemes, on glossa *L'Atlàntida* com una de les grans obres literàries del cristianisme i de la humanitat, i *Canigó* com el gran poema de la construcció de la nació catalana. III) Paral·lismes. En aquest apartat, Torrents reflexiona sobre les concomitàncies que ofereixen les obres de dos clàssics, Lluïll i Hölderlin, amb la de Verdaguer. IV) Any Verdaguer 2002, on fa un balanç de l'èxitós Any Verdaguer, «pedra de toc» del nostre com ve i com va col·lectiu, i V) Verdaguer i el verdaguerisme, on en el primer article ens presenta set verdagueristes: Gaudí, Maragall, Falla, Riba, Pere Campreciós (Miquel d'Esplugues), Josep M. de Casacuberta i Joaquim Molas. I en el segon, que d'entrada l'autor havia pensat com a presentació, en un to confidencial que és d'agrair, ens porta pels camins que l'han dut a Verdaguer.

Una vegada més, doncs –i benvingut sigui!–, Ricard Torrents aporta a la bibliografia verdagueriana un llibre de consulta obligada, fruit de molts anys d'estudi i de l'administració que de sempre ha tingut pel poeta de Folgueroles, compatriu seu. ♦

JOAN VILAMALA

Llengua catalana i neologia

Observatori de Neologia - Institut Universitari de Lingüística Aplicada - Universitat Pompeu Fabra,
Llengua catalana i neologia,
Meteora, Barcelona 2004.

L'Observatori de Neologia (OBNEO) de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) ha publicat el llibre *Llengua catalana i neologia*. Aquesta obra és una aportació doble. En primer lloc, pretén recopilar i analitzar les paraules noves que sorgeixen en l'ús de les llengües; això pot ser una forma de participar activament en la seva normalització més àmplia. I, en segon lloc, ens introdueix en el món del neologisme amb rellevants aportacions teòriques de solvència contrastada, ja que parteix d'una important retrospectiva bibliogràfica de les obres de referència (per bé que, pel que fa als articles acadèmics, pràcticament només han tingut en compte la producció mateixa de l'IULA, sense tenir en compte altres articles acadèmics publicats amb anterioritat sobre temes com la derivació).

L'Observatori treballa en l'estudi de la neologia –una disciplina força nova, encara– i, per tal d'arribar als usos neològics reals que en fan els usuaris de la llengua, parteix d'una *fotografia dinàmica*. D'aquesta manera, ens ofereix una clara visió de la vitalitat de la nostra llengua i ens permet de ser conscients de la grandesa del llenguatge.

El llibre conté una excel·lent introducció, a càrrec de M. Teresa Cabré, sobre la llengua catalana i la innovació lèxica en el panorama internacional. En aquesta introducció hi trobem reflexions sobre planificació lingüística d'allò més interessants, com ara la capacitat de supervivència d'una llengua si manté producció neològica independent i no lligada a una altra llengua. Després de la introducció hi ha un estudi dels mecanismes de què disposa actualment la llengua catalana per a formar noves paraules. Aquest estudi, que constitueix l'apartat central del llibre, s'estructura en vuit capítols, en què diferents membres

de l'Observatori descriuen els diversos recursos de què disposa la llengua per a crear paraules. Finalment, hi recull els neologismes més freqüents i innovadors del període 1999-2001, documentats en textos escrits i orals, procedents del banc de dades neològiques de l'Observatori. En aquesta llista desafortunadament els neologismes no van acompanyats de cap definició, perquè s'ha cregut que el context d'aparició ja n'illustra amb prou transparència el significat. Amb tot, algunes unitats presenten sinònims i variants documentades en el mateix recull.

Com a criteri de treball s'estableix que *neologisme* és qualsevol paraula o significat d'una paraula que no constava en els dos diccionaris de referència: *DIEC* i *GDLC*. Tot i tractar-se d'un criteri discutible (els mateixos autors ho reconeixen), s'ha adoptat, ateses les seves possibilitats d'aplicació sistemàtica.

L'estudi dels neologismes es fa en diverses fases: observació, recopilació sistemàtica, anàlisi i explotació de les dades. L'explotació implica, en part, la vehiculació i difusió de les conclusions. Aquest llibre cobreix sobretot la darrera d'aquestes fases, amb la difusió de les dades estudiades; unes dades adreçades tant a col·lectius professionals com a qualsevol parlant interessat en la descripció del seu sistema lingüístic, ja que als primers els forneix una eina professional i als segons una eina d'ús per a conèixer millor la seva llengua.

Amb aquest llibre se'ns deixa clar que la neologia resulta interessant per a la teoria i la descripció lingüística, però també per a la planificació lingüística, l'estandardització terminològica i la lexicografia. I és que si una llengua vol estar al dia i no és capaç de difondre la innovació tecnològica i científica en llengua pròpia, corre el risc de perdre de mica en mica registres de comunicació i, a partir d'aquí, anar perdent pes sociolingüístic; cosa que, evidentment, s'agreuja en el cas del català. ♦

XAVIER RULL
AGNÈS TODA I BONET